

ผลการดำเนินงานโครงการสืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้า ด้านภัยมะเร็งเต้านม พ.ศ. 2556 - 63

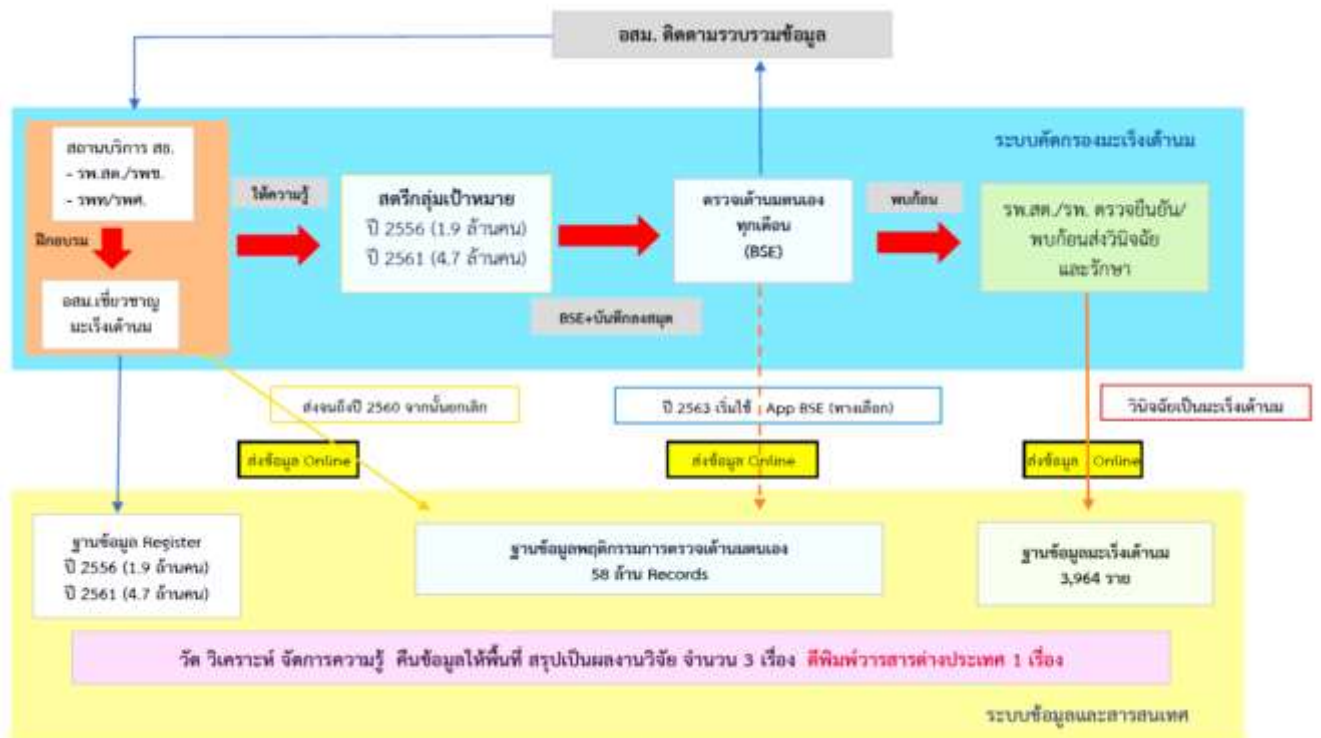
ชื่อ - นามสกุล นางบังอร สุภาเกตุ.....ตำแหน่ง...นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
หน่วยงาน กลุ่มอนามัยวัยทำงาน...สำนักส่งเสริมสุขภาพ

หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยมะเร็งเต้านมเป็นปัญหาที่สำคัญและคุกคามต่อสุขภาพของสตรีไทยเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับหนึ่งมาตั้งแต่ปี 2542 และอัตราการตายจากโรคมะเร็งเต้านม (Mortality Rate of Breast Cancer) จาก 1.8 ต่อแสนประชากรในปี พ.ศ. 2539 เป็น 12.4 ต่อแสนประชากรในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากส่วนใหญ่พบเป็นมะเร็งเต้านมในระยะลุกลาม การคัดกรองมะเร็งเต้านมจึงมีความสำคัญสำหรับประเทศไทย โดยเน้นการตรวจคัดกรองโดยเริ่มจากการตรวจเต้านมด้วยตนเอง เป็นประจำทุกเดือน

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการตรวจเต้านมด้วยตนเองของสตรีไทยอายุ 30-70 ปี อุบัติการณ์โรคมะเร็งเต้านม ระยะของโรคมะเร็งเต้านม (Staging)

วิธีการ การคัดกรองมะเร็งเต้านมในสตรีไทย มีการดำเนินงานและติดตามประเมินผลการดำเนินงานผ่านระบบข้อมูลสารสนเทศและนำไปสู่การวิเคราะห์การดำเนินงานและคืนข้อมูลให้กับพื้นที่ได้ ดังแผนภาพ

สรุปผลการดำเนินงานโครงการสืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระเจ้า ด้านภัยมะเร็งเต้านม พ.ศ. 2556 – 63

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศของโครงการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายภายใต้โครงการ มีดังนี้

1. การติดตามหญิง 30-70 ปีที่ร่วมโครงการในจนถึงสิ้นปี 2563 พบผู้ป่วยมะเร็งเต้านมจำนวน 6,156 ราย อุบัติการณ์ เฉลี่ย 34.0 ต่อแสนประชากร เสียชีวิต 301 ราย อัตราการตาย เท่ากับ 2.4 ต่อแสนประชากร อัตราป่วยตาย (Case Fatality) เท่ากับ ร้อยละ 7.63

2. พบมะเร็งระยะ 0,1,2,3 และ 4 เท่ากับ ร้อยละ 0.9 , 18.2 ,50.2 ,24.3 และ 6.4 ตามลำดับ โดยพบมะเร็งระยะแรก (Stage 0,1,2) เท่ากับร้อยละ 69.3

3. ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมตรวจเต้านมด้วยตนเองสม่ำเสมอเท่ากับร้อยละ 70.1

4. กลุ่มที่ตรวจเต้านมตนเองสม่ำเสมอพบมะเร็งระยะแรก เป็น 1.21 เท่า เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่สม่ำเสมอ

ในปี 2563 ที่เกิดการระบาดของ Covid-19 โครงการได้พัฒนา Application ใหม่ขึ้นมา 2 Applications App BSE เพื่อให้ผู้ลงทะเบียน (Register) เดิม หรือรายใหม่ บันทึกการตรวจเต้านมด้วยตนเองผ่าน App และเมื่อทำการบันทึกแล้ว สามารถเชื่อมโยงข้อมูลการบันทึกไปที่สถานบริการระดับตำบลที่เป็นที่อยู่ของผู้ลงทะเบียน (เฉพาะในรายที่ผู้ลงทะเบียนยินยอมที่ให้เชื่อมโยงข้อมูลไปยังสถานบริการระดับตำบล) และ App Monitor ของณัฏรัชต์ เพื่อให้สถานบริการทั่วประเทศ สามารถทราบจำนวนผู้ที่ลงทะเบียนและตรวจเต้านมด้วยตนเองผ่าน App จำนวนรายที่ตรวจพบความผิดปกติ จำแนกรายเขต/จังหวัด/อำเภอ/ตำบล

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการขยายผลการดำเนินการหรือแผนในระยะต่อไป

1) ขยายความครอบคลุมการดำเนินงาน (1) การขยายรูปแบบการคัดกรองมะเร็งเต้านมให้กับ 55 จังหวัด นอกพื้นที่นำร่อง ผ่านกลไกการขับเคลื่อนการดำเนินงานของกระทรวงสาธารณสุขโดยศูนย์อนามัยเขตของกรมอนามัย (2) การขยายในกลุ่มสตรีที่อยู่ในสถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

2) การพัฒนาผู้ให้บริการ โดยการสร้างให้เป็น Breast Cancer Care Manager เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการระบบการคัดกรองมะเร็งเต้านมในพื้นที่ ตั้งแต่การอบรมบุคลากรผู้ปฏิบัติงานใหม่ พัฒนาศักยภาพ อสมช. การส่งต่อเพื่อวินิจฉัยรักษาและจัดการระบบข้อมูล โดยใช้ข้อมูลจาก App Monitor เป็นต้น

3) สร้างพันธมิตรเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิณัฏรัชต์ และมูลนิธิ พอ.สว. ในจังหวัดพื้นที่ พอ.สว. จำนวน 63 จังหวัดโดยเน้นการให้บริการในกลุ่มสตรีพื้นที่ห่างไกล

4) ส่งเสริมการสร้างพฤติกรรมคัดกรองสุขภาพตนเอง โดยส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายใช้ Application BSE ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการตรวจเต้านมตนเองและเป็นทางเลือกให้กับสตรีแทนการใช้สมุดบันทึกการตรวจเต้านม

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

5) ศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เช่น ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตรวจเต้านมตนเอง ศึกษาต้นทุนประสิทธิผลส่วนเพิ่มของการตรวจเต้านมตนเอง และศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่องคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับบริการคัดกรองมะเร็งเต้านม เป็นต้น